

UDC 78.071.2:780.61/.63(09)

[https://doi.org10.31652/3041-1017-2025\(5-1\)-08](https://doi.org10.31652/3041-1017-2025(5-1)-08)

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES IN THE PROCESS OF INTERPRETIVE ACTIVITY OF STUDENTS OF THE PERCUSSION CLASS

Zamyshlyayev Dmytro

Vinnytsia Mykhailo Kosybynsky State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

The article is devoted to the study of the process of forming professional performance competencies. Due to the growing competition in the labor market and the rapid development of advanced technologies, innovative approaches are being introduced in modern pedagogy. Education, which used to be based on a system of knowledge, skills, and abilities, now considers the personality of the student as the main value and guideline for the teacher. The modern employer wants to see employees not only as carriers of theoretical knowledge, but also as specialists who are confidently oriented in the information space and capable of further self-learning and self-development. As part of this trend, a competency-based approach is being formed in professional education, which is becoming increasingly important. The purpose of the article is to reveal the essence and structure of the interpretive activity of a student of the percussion class, as well as to determine the purpose and objectives of professional training focused on the competence approach. In accordance with the goal and objectives, the stages of students' interpretive activity and types of professional competencies are defined. The study of the theoretical foundations of the formation of professional competencies has established that this process is multidimensional and requires the integration of knowledge, skills and abilities, as well as the development of the creative potential of future performers. The formation of professional competencies should be based on a clearly defined pedagogical strategy based on a competency-based approach. This is an effective methodological basis for the development of professional competencies. The competency-based approach promotes the integration of knowledge, skills and abilities into a single system that ensures the training of highly qualified performers who are able to adapt to the modern requirements of the musical environment. The role of the teacher in the formation of professional competencies is to create an individual trajectory of student development, provide conditions for their creative self-realization, as well as to accompany and support them at every stage of interpretive activity. The essence of the professional competencies of students of the percussion class is the ability to integrate theoretical knowledge, performance skills, and artistic and aesthetic understanding of the work to create a holistic musical image. They include artistic thinking, the ability to analyze and interpret a work, mastery of technical means of performance, as well as skills in solo, ensemble and orchestral formats.

Keywords: class of percussion instruments, competency-based approach, professional competencies, performance competencies, interpretation, interpretive activity.

Постановка наукової проблеми. У сучасній музичній педагогіці важливе значення має підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних компетентно здійснювати виконавську діяльність, зокрема в інтерпретації музичних творів. Процес інтерпретаторської діяльності у грі на ударних інструментах вимагає від виконавця не лише технічної майстерності, але й глибокого розуміння музичного змісту твору, здатності до творчого переосмислення

авторського задуму та високого рівня художньої рефлексії. Ці аспекти потребують відповідного теоретичного обґрунтування та методичного забезпечення в освітньому процесі.

Попри значний інтерес до проблеми формування професійних компетенцій у музичній освіті, питання, пов'язані зі специфікою підготовки студентів класу ударних інструментів, досліджені недостатньо. Зокрема, відсутність чіткої систематизації професійних

компетенцій, які мають формуватися в процесі інтерпретаторської діяльності, обмежує можливості ефективної реалізації освітніх програм. Актуальність дослідження також зумовлена сучасними викликами до музичної освіти, що вимагають не лише технічної підготовки, але й формування інтегративних компетенцій, які забезпечують гармонійний розвиток творчого потенціалу студента та його здатність адаптуватися до вимог професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз наукових праць і досліджень показав, що питання запровадження компетентнісного підходу в освітній процес детально розглянуто в роботах таких науковців, як О. Овчарук, О. Пометун, Н. Юдзіонук та інших. Дослідники сходяться на думці, що компетентнісний підхід є сукупністю основних принципів, які визначають цілі, здійснюють відбір змісту освіти, організовують освітній процес і оцінюють результати. Він спрямований на розвиток у людини комплексу здібностей, навичок, смислових орієнтирів, досвіду та способів діяльності, що ведуть до отримання конкретного результату. Процес розвитку теоретико-аналітичних та інтерпретаторських умінь студентів в інструментальному класі досліджено в працях В. Крицького, Н. Мозгальнової, Н. Сегеди та ін. Впровадженню в практику окремих методик формування у майбутніх учителів музики інструментальних навичок присвячені дослідження Л. Гончаренко, Л. Гусейнової, Е. Економової, М. Назаренко та ін. Однак процес формування професійних компетенцій у процесі інтерпретаторської діяльності студентів класу ударних інструментів, а також сутність цього феномену залишаються недостатньо дослідженими, що зумовлює актуальність даної статті...

Мета статті – визначити зміст та структуру інтерпретаторської діяльності студента класу ударних інструментів, а також окреслити мету й завдання професійної підготовки на основі компетентнісного підходу. Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити такі завдання, як: розкрити сутність поняття «компетентнісний підхід»; схарактеризувати специфіку інтерпретаторської діяльності студента класу ударних інструментів; визначити основні етапи інтерпретаторської діяльності та

перелік компетенцій, які відповідають кожному періоду роботи над музичним твором.

Виклад основного матеріалу. Загальною тенденцією сучасної вищої освіти є впровадження компетентнісного підходу до підготовки майбутніх викладачів, що передбачає орієнтацію навчальних програм та педагогічних методик на розвиток у студентів необхідних компетенцій для ефективної професійної діяльності.

У концепції національної загальної мистецької освіти мета сформульована таким чином: «через процес сприйняття та інтерпретації творів мистецтва, а також практичну художню діяльність, виховувати в учнів ціннісне ставлення до реальності та мистецтва, розвивати художню свідомість, компетентність, здатність до самореалізації та потребу в духовному самовдосконаленні» [5, с. 2]. У цьому документі термін «художня компетентність» (у значенні загальноосвітньої компетентності) трактується як «здатність застосовувати набуті художні знання і навички, готовність використовувати набутий досвід у самоосвітній діяльності відповідно до універсальних загальнолюдських естетичних цінностей і власних духовно-світоглядних орієнтирів» [5, с. 3].

Як зазначає М. Нагач, компетентнісний підхід у сучасній освіті дедалі більше набуває поширення та претендує на роль концептуальної основи освітньої політики, яку впроваджують як на державному рівні, так і в рамках діяльності впливових міжнародних організацій. Цей підхід посилює практичну спрямованість освіти, акцентуючи увагу на важливості досвіду, умінь і навичок особистості, що базуються на наукових знаннях [6].

На нашу думку, педагогічний зміст такого підходу полягає в тому, що він дозволяє охопити весь спектр діяльності вчителя музики, виокремити ключові компетентності, які в подальшій професійній діяльності допоможуть ефективно вирішувати соціально-педагогічні завдання. Це також дає змогу визначити найважливіші характеристики й вимоги, які пред'являються до особистості вчителя музики.

Запровадження компетентнісного підходу у сфері мистецької освіти орієнтоване на підготовку педагогів нової генерації, які не лише володіють необхідними знаннями та навичками, але й здатні їх застосовувати у практичній

діяльності [8, с. 5-6]. Оскільки поняття «компетентність» є багатовимірним і складним, його визначення й трактування залишаються предметом постійних наукових дискусій.

Міжнародна комісія Ради Європи у своїх документах визначає поняття компетентності через різні терміни, такі як загальні або ключові вміння, базові навички, фундаментальні підходи до навчання, ключові кваліфікації, міждисциплінарні навички, ключові уявлення, а також опори чи базові знання. Водночас, відповідно до визначення Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнень і освіти (International Board of Standards for Training, Performance, and Instruction, IBSTPI), компетентність розглядається як здатність професійно виконувати певну діяльність, завдання або роботу. Цей термін охоплює сукупність знань, навичок і ставлень, які дозволяють людині ефективно діяти в конкретних обставинах чи виконувати визначені функції, дотримуючись встановлених стандартів у певній галузі професійної діяльності [11].

Диференціація понять «компетенція» та «компетентність», за думкою деяких науковців, полягає в наступному: компетенція визначається як загальна здатність фахівця мобілізувати свої знання, уміння та способи виконання дій у конкретних соціально-професійних ситуаціях. Її часто трактують як «знання в дії», що включає уміння, навички та інтегративні діяльнісні конструкти, які реалізуються в реальній ситуації та спрямовані на досягнення певного результату.

Натомість поняття «компетентність» розглядається як результат навчання, що відображає засвоєні знання, уміння й навички. Дослідники справедливо підкреслюють, що компетентність є завершеним результатом процесу формування компетенцій, тоді як компетенція охоплює їхню мобілізацію в конкретних умовах для досягнення поставленої мети. Науковці здебільшого трактують компетентність людини як структуровані набори знань, умінь, навичок та ставлень, які формуються у процесі навчання. Ці компоненти дають змогу особистості ідентифікувати та вирішувати завдання, характерні для певної сфери її діяльності. У зв'язку з цим виникає необхідність визначення набору компетентностей, які є найбільш важливими, інтегрованими та ключовими. Проте, через

багатогранність поняття ключових компетентностей, його визначення та інтерпретація залишаються предметом постійних наукових обговорень.

Узагальнюючи вищезазначене, можна стверджувати, що готовність студентів вищих педагогічних навчальних закладів відображає їхнє прагнення до компетентного вирішення професійних педагогічних завдань. Ця готовність представляє собою структуровану цілісність, яка передбачає володіння предметними, педагогічними та соціальними компетенціями, і є результатом цілеспрямованої підготовки.

Професійна компетентність викладача гри на ударних інструментах охоплює рівень володіння необхідними й достатніми знаннями в галузі музичного мистецтва, інтегрованими з уміннями та навичками їх практичного застосування в мистецько-освітній діяльності, і розглядається як результат освітнього процесу. Вона відображає здатність фахівця діяти в умовах професійної «ситуації невизначеності», де знання є базовим фундаментом, а вирішальне значення мають уміння, навички, досвід і здатність ефективно виконувати професійні обов'язки.

О. Овчарук пропонує загальну класифікацію ключових компетентностей педагога, яка включає три основні типи: соціальні компетентності, пов'язані з життям суспільства та соціальною активністю особистості; мотиваційні компетентності, що стосуються внутрішніх мотиваційних інтересів і особистого вибору індивіда; та функціональні компетентності, які пов'язані зі сферою знань, здатністю оперувати науковими відомостями та фактичним матеріалом [7, с. 26].

В. Дряпіка підкреслює, що випускники вищих навчальних закладів, які здобувають спеціалізації в галузі музично-педагогічної освіти, повинні володіти високим рівнем виконавської майстерності, мати розвинені музичні й педагогічні здібності, а також здобути необхідні знання, уміння та навички для практичної музично-педагогічної діяльності [2, с. 45]. Можна говорити про важливість звернення до процесу інтерпретації для формування вміння цілісно і грамотно сприймати і виконувати музичні твори, самостійно опанувати сольний, оркестровий та ансамблевий репертуар.

З цих понять ми можемо визначити, що наявність практичного досвіду, умінь і знань є

ключовою для формування всіх видів компетенцій. У рамках реалізації ОПП за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» студенту класу ударних інструментів необхідний практичний досвід у концертній діяльності, для формування якого існує комплекс предметів професійного циклу. Через багатогранність компетенцій, потрібних для подальшої професійної діяльності, кожна із дисциплін слугує засобом отримання окремих компонентів професійних знань. Усі ці предмети об'єднує активна робота над музичним твором, логічним завершенням якої є концертний виступ як соліста, учасника ансамблю.

Процес роботи над музичним твором тісно пов'язаний з інтерпретаторською діяльністю виконавця. У словнику поняття «інтерпретація» (від лат. *interpretatio* – роз'яснення, тлумачення) у широкому значенні трактується як операція мислення, що передбачає надання смислу різним проявам духовної діяльності людини, які знаходять своє втілення у знаковій або чуттєво-наочній формі [1]. Інтерпретація виступає основою будь-якого процесу комунікації, де необхідно пояснювати наміри й дії людей, їх слова, жести, а також тлумачити твори літератури, музики, мистецтва та знакові системи.

У додаткових довідкових джерелах наводяться такі визначення:

- інтерпретація (від лат. *interpretatio* – посередництво) – це пояснення або тлумачення змісту;

- інтерпретація – це розкриття змісту будь-чого, витлумачення, пояснення, а також творче втілення образу або музичного твору виконавцем.

А. Линенко, розглядаючи герменевтичний підхід до діяльності вчителя музики, зазначає, що фахівець має вміти тлумачити зміст музичного твору, передавати його духовну сутність учням. Це потрібно не лише для оцінки твору, а й для обґрунтування своїх суджень і переконання учнів та слухачів у їхній правомірності [3]. Музикознавиця О. Маркова у своїх дослідженнях акцентує увагу на важливих аспектах інтерпретаційної діяльності. Вона підкреслює необхідність наявності навичок практичного застосування інтонаційно-виразних засобів, усвідомлення соціологічної обумовленості музично-творчих процесів у контексті діалектики інтонаційної ідеї «жанр-

стиль-твір», а також розуміння загального інтонаційно-динамічного механізму, який об'єднує конкретні вміння й навички [4, с. 26]. Об'єднуючи ці погляди, дамо поняття інтерпретаторської діяльності, як активності, що відображає процес створення художнього образу твору від осмислення його ідейно-образного змісту до створення власної виконавської концепції.

У межах цієї роботи розглядається процес формування професійних компетенцій у контексті інтерпретаційної діяльності. Цей процес пропонується поділити на п'ять послідовних етапів.

На першому етапі здійснюється ознайомлення з музичним твором. Студент проводить теоретичний та виконавський аналіз, визначає основні стильові особливості епохи, національні та композиторські риси стилю. Вивчаються аспекти біографії композитора, які могли вплинути на створення даного твору, а також аналізується досвід інших виконавців. У процесі дослідження нотного тексту формується загальне уявлення про історичний стиль твору як широке поняття (класицизм, романтизм тощо). Особлива увага приділяється вивченню виконавських традицій, специфіки композиторської школи того часу, функціональних особливостей і можливостей музичних інструментів. Під час цього етапу студенти класу ударних інструментів розвивають таку професійну компетенцію: здатність здійснювати теоретичний та виконавський аналіз музичного твору, застосовувати базові теоретичні знання у процесі пошуку інтерпретаційних рішень.

Другий етап. На основі аналізу досвіду відомих виконавців здійснюється інтерпретаційний аналіз тексту, в ході якого визначаються як загальні виконавські риси, так і індивідуальні особливості. Студент зосереджується на виявленні характерних рис і якостей, властивих досліджуваному твору, що вимагає високого рівня знань не лише у сфері виконавства, але й у галузях теорії та історії музики.

Спираючись на виконавські традиції, стильові особливості та індивідуальну манеру композитора, студент формує власне ставлення до твору. Цей процес сприяє глибокому проникненню в художній задум композитора. На цьому етапі особливо важливо уникати

підражання або мимовільного копіювання чужих виконавських концепцій. Викладач відіграє ключову роль, формулюючи запитання й допомагаючи шукати шляхи їх вирішення. Це стимулює студентів до самостійного висування інтерпретаційних ідей, гіпотез і виконавських рішень. Цей етап сприяє розвитку однієї з базових компетенцій – здатності до самоосвіти. Також формується потреба в розширенні власних знань і навичок, а також прагнення до особистісного й професійного вдосконалення.

Третій етап. Використовуючи необхідний арсенал технічних і віртуозних засобів [9, с. 327], студент починає формувати власну виконавську манеру, закладаючи основи майбутньої інтерпретації. На цьому етапі особливу увагу приділяють розвитку особистісних якостей і навичок, необхідних для створення технологічної моделі інтерпретації музичного твору. Однією з ключових проблем цього етапу є розрив між внутрішніми уявленнями студента про художній образ твору та його технічними можливостями, особливо за умов недостатньої підготовленості. За відсутності необхідних технічних навичок може виникнути ситуація, коли виконання твору стає неможливим, що суперечить професійній виконавській компетенції – цілісно й грамотно сприймати й виконувати музичні твори.

У разі технічних труднощів студент класу ударних інструментів під керівництвом викладача працює над їх подоланням, і лише після усунення недоліків у техніці може перейти до наступного етапу інтерпретаційної роботи. Роль педагога на цьому етапі полягає у коригуванні створених студентом художніх образів відповідно до раніше розробленої виконавської концепції.

Четвертий етап художньо-інтерпретаційної діяльності студента-виконавця – це безпосереднє виконання музичного твору. Наочна демонстрація засвоєних і творчо трактованих студентом художніх образів та культурних смислів, закладених у музичний твір. Публічний виступ відображає рівень сформованості інтерпретаційної культури студента класу духових інструментів. У межах цього етапу відбувається розвиток професійної компетенції, пов'язаної з виконавською та репетиційною діяльністю, а також формування навички публічного виступу.

Публічний виступ – логічне завершення інтерпретаційної роботи студента одночасно є частиною позааудиторної діяльності, спрямованої на формування і розвиток загальних та професійних компетенцій здобувачів освіти. Участь студентів у концертній діяльності є невід'ємною складовою виконавської практики, яка проводиться концентровано або розподілено впродовж усього періоду навчання. Цей досвід сприяє закріпленню отриманих знань і навичок, а також готує студентів до професійної діяльності в умовах реальних виконавських ситуацій.

П'ятий етап передбачає активну рефлексивно-аналітичну діяльність. Студенту необхідно оцінити ефективність і якість виконання професійних завдань, поставлених під час роботи над твором, а також провести аналіз результатів своєї виконавської діяльності. Для більш якісного вирішення цих питань доцільно застосовувати у виконавській діяльності технічні засоби звукозапису, оскільки враження від власного виконання можуть значно відрізнятись від аудіо- чи відеозапису виступу. Виконавець має можливість переглянути окремі аспекти інтерпретації твору й внести необхідні корективи, що сприяє подальшому вдосконаленню. На цьому етапі активно задіюється дослідницький компонент, який допомагає студенту глибше усвідомити свою виконавську діяльність і закріпити отриманий досвід.

Під час роботи над музичним твором у процесі інтерпретаційної діяльності формуються такі виконавські компетенції: художнє мислення; вміння бачити, сприймати та відтворювати музичний образ, висока ступінь емоційного відгуку на музичний твір; знання й розуміння стилевих особливостей композитора та епохи; здатність втілювати знання композиторського стилю у практичному виконавстві; точність у руховій координації; володіння базовими професійно-технічними засобами, необхідними для виконання творів різних епох і стилів; здатність до багатопланового розподілу уваги; вміння швидко опановувати нотний текст; інтеграція отриманих знань, умінь і навичок у подальшу професійну діяльність; здатність до публічного виступу; вміння утримувати увагу слухачької аудиторії; високий рівень виконавської техніки та культури; високий

ступінь сформованості виконавської майстерності.

Висновки. У сучасних умовах дефіциту духовності особливо актуальною стає проблема спрямування педагогічних зусиль закладів вищої освіти на підвищення якості підготовки вчителів музики. Їхня професійна діяльність вимагає здатності швидко орієнтуватися у змінному суспільному середовищі, розвивати творчі здібності, проявляти чутливість, толерантність та готовність до музично-інтерпретаційної діяльності. Саме цей напрям є продуктивним у поширенні високохудожніх зразків музичного мистецтва, формуючи фахівців, здатних впливати на розвиток музично-естетичного досвіду учнівської молоді.

Музичні твори кожної епохи, як засіб пізнання та відображення життя, формують і зберігають універсальні загальнолюдські цінності, які втілюють морально-естетичний ідеал, духовну сутність та досвід суспільства, відображають суперечності життя і уявлення людей про зміст та красу буття.

У контексті пріоритетних напрямів реформування національної освітньої системи особливої актуальності набуває проблема формування компетентності майбутнього вчителя музики. Рівень цієї компетентності визначає ступінь його готовності до виконання музично-просвітницької роботи.

Компетентнісний підхід до підготовки студентів класу ударних інструментів у закладах вищої освіти передбачає не лише опанування теоретичних і практичних професійно значущих знань та навичок, а й насамперед здатність виконувати соціокультурні професійні функції.

Розглядаючи п'ять етапів інтерпретаційної діяльності студента класу ударних інструментів, можна відзначити, що на кожному з них відбувається формування та розвиток як загальних, так і професійних компетенцій. Під час опанування дисциплін професійного циклу студенти освоюють сольний, ансамблевий та оркестровий виконавський репертуар, що також є складовою їхніх професійних компетенцій. Під час роботи над виконавським репертуаром студент класу ударних інструментів вдосконалює свою виконавську майстерність, накопичує професійні знання, формує компетенції, а також розвиває ігрові вміння, навички та здібності, необхідні для майбутньої професійної діяльності. У класі ударних інструментів значна увага приділяється розробці індивідуальної траєкторії розвитку кожного студента, створюючи сприятливі умови для розкриття його творчого потенціалу як майбутнього професіонала. У ході інтерпретаційної діяльності відбувається формування та розвиток професійних компетенцій студента-ударника.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, Ірпень: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
2. Дряпіка В.І. Орієнтації студентської молоді на цінності музичної культури: соціально-педагогічний аспект. Інститут педагогіки АПН України. Кіровоград: Держ. центр. укр. вида-во, 1997. 215 с.
3. Линенко А.Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї. Одеса: ОКФА. 1995. 80 с.
4. Маркова О. М. Інтонативність музичного мистецтва. Наукове обґрунтування та проблеми педагогіки. Київ: «Музична Україна», 1990. 182 с.
5. Масол Л. Концепція загальної мистецької освіти. Мистецтво та освіта. 2004. № 1. С.2-5.
6. Нагач М.В. Підготовка майбутніх учителів у школах професійного розвитку в США : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спеціальність 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Київ, 2008. 21 с.
7. Овчарук О. Сучасні підходи до розвитку поняття якості освіти: світовий контекст. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи. Київ: К.І.С., 2004. С. 15 - 21.
8. Пометун О. Компетентнісний підхід - найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. Рідна школа. 2005. № 1. С. 5 - 6.
9. Рало А. Компоненти системи звукоутворення та їх функціонування при грі на звуковисотних клавішних ударних інструментах. Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка. Випуск 35 : Студії музикознавчі. Львів, 2015. С. 326-340.
10. Юдзіонюк Н.М. Формування професійної компетентності вчителя в музично-інтерпретаційній діяльності: деякі результати дослідно-експериментальної роботи. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського. №1 - 2. Одеса, 2011. С. 222 - 226.
11. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program - OECD (Draft).

References

1. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv, Irpen: VTF «Perun», 2001. 1440 s.
2. Driapika V.I. Oriientatsii studentskoi molodi na tsinnosti muzychnoi kultury: sotsialno-pedahohichniy aspekt [Student Youth Orientation to the Values of Musical Culture: Socio-Pedagogical Aspect]. Instytut pedahohiky APN Ukrainy. Kirovohrad: Derzh. tsentr. ukr. vyda-vo, 1997. 215 s.
3. Lynenko A.F. Pedahohichna diialnist i hotovnist do nei [Pedagogical activity and readiness for it]. Odesa: OKFA. 1995. 80 s.
4. Markova O. M. Intonatsiynist muzychnoho mystetstva [The intonation of musical art]. Naukove obgruntuvannia ta problemy pedahohiky. Kyiv: «Muzychna Ukraina», 1990. 182 s.
5. Masol L. Kontseptsiiia zahalnoi mystetskoï osvity [The concept of general art education]. Mystetstvo ta osvita. 2004. № 1. S.2-5.
6. Nahach M.V. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv u shkolakh profesiinoho rozvytku v SShA [Preparing Future Teachers in Professional Development Schools in the United States]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spetsialnist 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoï osvity» / Kyiv, 2008. 21 s.
7. Ovcharuk O. Suchasni pidkhody do rozvytku poniattia yakosti osvity: svitovi kontekst. Monitorinh yakosti osvity: svitovi dosiahnennia ta ukrainski perspektyvy [Modern approaches to the development of the concept of quality of education: the global context. Monitoring the quality of education: world achievements and Ukrainian prospects]. Kyiv: K.I.C., 2004. S. 15 - 21.
8. Pometun O. Kompetentnisnyi pidkhid - naivazhlyvishyi oriientyr rozvytku suchasnoi osvity [Competency-based approach is the most important benchmark for the development of modern education]. Ridna shkola. 2005. № 1. S. 5 - 6.
9. Ralo A. Komponenty systemy zvukoutvorennia ta yikh funktsionuvannia pry hri na zvukovysotnykh klavishnykh udarnykh instrumentakh [Components of the sound production system and their functioning when playing high-pitched keyboard percussion instruments]. Naukovi zbirkky Lvivskoi natsionalnoi muzychnoi akademii imeni M. V. Lysenka. Vypusk 35 : Studii muzykovedchiv. Lviv, 2015. S. 326-340.

10. Yudzionok N.M. Formuvannia profesiinoi kompetentnosti vchytelia v muzychno-interpretatsiinii diialnosti: deiaki rezultaty doslidno-eksperymentalnoi roboty [Formation of Teacher's Professional Competence in Music Interpretation: Some Results of Experimental Work]. Naukovyi visnyk Pivdennoukrajinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K.D.Ushynskoho. №1 - 2. Odesa, 2011. S. 222 - 226.
11. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program - OECD (Draft).

Про автора

Замишляєв Дмитро, викладач кафедри музикознавства інструментальної підготовки та хореографії, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, e-mail: dimazamyshlyayev@gmail.com

About the Author

Zamyshlyayev Dmytro, teacher the Department of Musicology instrumental training and choreography, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: dimazamyshlyayev@gmail.com

УДК 378.147.091.33:792]:7.005.336.2

[https://doi.org10.31652/3041-1017-2025\(5-1\)-09](https://doi.org10.31652/3041-1017-2025(5-1)-09)

ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Тетяна Коваль

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Анотація

Стаття присвячена аналізу ефективності театрального мистецтва як важливого інструменту для розвитку мистецької компетентності у майбутніх учителів початкових класів. Мистецька компетентність, яка охоплює здатність сприймати, розуміти, інтерпретувати та творчо використовувати мистецькі форми, є необхідною для успішної професійної діяльності педагогів. Театральне мистецтво, зокрема його інтерактивні та емоційно насичені практики, сприяє розвитку у здобувачів педагогічних спеціальностей ключових умінь: комунікаційних, креативних, емоційних та соціальних. У статті розкрито роль театрального мистецтва у формуванні мистецької компетентності здобувачів ЗВО, що є важливою складовою їх професійної підготовки. Проаналізовано можливості використання театральних технік і прийомів у навчанні здобувачів педагогічних спеціальностей, зацентовано на розвитку акторських вербальних і невербальних комунікацій, умінь передавати емоційний досвід.

Особливу увагу приділено інтеграції театральних практик у навчальні програми, спрямовані на підготовку педагогів, зокрема через створення та проведення театральних тренінгів, рольових ігор, а також розігрування педагогічних ситуацій. Розкрито психолого-педагогічні механізми, через які театральні форми навчання впливають на формування у майбутніх учителів початкових класів гнучкості мислення, сприйняття та адаптації до різноманітних умов взаємодії з учнями. Особливе значення надається розвитку емоційного інтелекту та здатності до імпровізації, що є ключовими для успішного спілкування з учнями та управління навчальним процесом..

Ключові слова: мистецька компетентність; майбутні педагоги; театральне мистецтво; здобувачі педагогічних спеціальностей; професійна діяльність педагогів.